

การฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินที่ให้แก่กันระหว่างสามีภริยา
Revocation of the Property Gift between Husband and Wife

กานต์สินี ทิพย์มณฑิยา¹, ชัชวรินทร์ ลิโรจนวุฒิกุล², สุธิดา ผิวก้าว³ และปัญจชัย เพ็ญประชุม⁴
Kansinee Tipmontien¹, Chatchawan Leerodanawutikun², Suthida Phiukhao³ and Panchachai Penprachum⁴
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Faculty of Law, Rajabhat Mahasarakham University, Thailand

¹Corresponding author, E-mail: Kansinee.ti@rmu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2682-3254>

²E-mail: chatchawan_lee@yahoo.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7659-6064>

³E-mail: priew_gis@yahoo.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8064-0419>

⁴E-mail: pancha2516@yahoo.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-6452-6845>

Received 10/01/2023

Revised 17/03/2023

Accepted 20/03/2023

บทคัดย่อ

บุคคลทั่วไปสามารถยกทรัพย์สินของตนให้แก่บุคคลอื่นได้ สัญญาให้ทรัพย์สินแก่ผู้อื่นนี้เรียกว่าสัญญาให้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 521 และผู้ให้ไม่อาจเรียกคืนทรัพย์สินยกเว้นกรณีที่ผู้รับประพฤตินิรคุณ ผู้ให้จึงเรียกถอนคืนการให้ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531 ส่วนสามีภริยาที่อาจทำสัญญาให้ทรัพย์สินแก่กันได้ การให้ทรัพย์สินแก่กันดังกล่าวนอกจากเป็นสัญญาให้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 521 แล้ว ยังจัดว่าเป็นสัญญาระหว่างสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469 อีกด้วย สำหรับการฟ้องเรียกทรัพย์สินคืนนั้นเดิมศาลวินิจฉัยว่าสามีหรือภริยาต้องฟ้องบอกเลิกสัญญาระหว่างสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469 และศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีคือศาลเยาวชนและครอบครัว ปัจจุบันศาลวินิจฉัยว่าสามีหรือภริยาสามารถฟ้องเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพฤตินิรคุณตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531 ได้ และศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีคือศาลแขวง ศาลแพ่ง หรือศาลจังหวัดแล้วแต่กรณี ผู้เขียนเห็นว่าสัญญาให้ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาจัดเป็นสัญญาระหว่างสมรส การฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินสามีหรือภริยาต้องฟ้องบอกเลิกสัญญาระหว่างสมรส และศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวตามแนววินิจฉัยเดิมของศาล

คำสำคัญ: สัญญาให้; สัญญาระหว่างสมรส; ฟ้องเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุประพฤตินิรคุณ

Abstract

Generally, the person can give his property to another person. This contract is called a Gift as provided in Section 521 of the Civil and Commercial Code. The donor cannot claim

[555]

Citation:

กานต์สินี ทิพย์มณฑิยา, ชัชวรินทร์ ลิโรจนวุฒิกุล, สุธิดา ผิวก้าว และปัญจชัย เพ็ญประชุม. (2566). การฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินที่ให้แก่กันระหว่างสามีภริยา. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (2), 555-568.

Tipmontien, K., Leerodanawutikun, C., Phiukhao, S., & Penprachum, P., (2023). Revocation of the Property Gift between Husband and Wife.

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (2), 555-568; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2023.90>

revocation of such property except in case of an act of ingratitude which the donor can claim revocation of a gift as provided in Section 531 of the Civil and Commercial Code. Husband and wife can give their property to each other during the marriage. This contract is a Gift as provided in Section 521 and is also considered as post-nuptial agreement as provided in Section 1469 of the Civil and Commercial Code. For the claim to revoke such property, the Court has previously decided that the husband or wife should claim to avoid post-nuptial agreement as provided in Section 1469, and the Court which has jurisdiction on this case is Juvenile and Family Court. At present, the Court decides that husband or wife can claim revocation of a gift for an act of ingratitude as provided in Section 531, and the Court which has jurisdiction on this case is District Court, Civil Court, or Province Court as the case may be. In my opinion, since a gift of property between husband and wife is considered as post-nuptial agreement, the claim to revoke such property should be carried out by avoiding post-nuptial agreement and the Juvenile and Family Court has jurisdiction on this case following the previous decision of the Court.

Keywords: Legal Contract; Marriage Contract; Claim Revocation of a Gift for an Act of Ingratitude

บทนำ

โดยทั่วไปบุคคลสามารถยกทรัพย์สินของตนให้บุคคลอื่นโดยเสนหาได้ ไม่ว่าจะเป็นอสังหาริมทรัพย์ซึ่งได้แก่ที่ดินและทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดินมีลักษณะเป็นการถาวรหรือประกอบเป็นอันเดียวกันกับที่ดินนั้น รวมถึงทรัพย์สินอันเกี่ยวกับที่ดินหรือทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดินหรือประกอบเป็นอันเดียวกันกับที่ดินนั้นด้วย (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 139) หรือสังหาริมทรัพย์ซึ่งได้แก่ทรัพย์สินอื่นนอกจากอสังหาริมทรัพย์ รวมถึงทรัพย์สินอันเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นด้วย (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 140) โดยการส่งมอบทรัพย์สินแก่ผู้รับกรณีเป็นสังหาริมทรัพย์หรือทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนการให้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่กรณีเป็นอสังหาริมทรัพย์ เช่น บิดามารดาให้ทรัพย์สินแก่บุตร เพื่อนให้ทรัพย์สินแก่เพื่อน หรือญาติพี่น้องยกทรัพย์สินให้แก่กัน เป็นต้น สัญญาให้ทรัพย์สินแก่บุคคลอื่นนี้เรียกว่าสัญญาให้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 521) และเมื่อมีการส่งมอบทรัพย์สินหรือทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนการให้ทรัพย์สินดังกล่าวแล้ว ผู้ให้ไม่ใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินอีกต่อไป กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกเป็นของผู้รับ และผู้ให้ไม่อาจเรียกคืนทรัพย์สินดังกล่าวจากผู้รับได้ อย่างไรก็ตาม กฎหมายก็ยังเปิดช่องให้ผู้ให้ฟ้องเรียกถอนคืนการให้ทรัพย์สินนั้นเพราะเหตุผู้รับประพฤติเนรคุณได้ เนื่องด้วยจารีตประเพณีและการอยู่ร่วมกันในวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย หากผู้ให้ยกทรัพย์สินให้แก่ผู้ใดแล้ว ผู้รับยอมสำนึกในบุญคุณหรือระลึกถึงจิตใจอันดีงามของผู้ให้ ผู้รับจึงมักประพฤติตนต่อผู้ให้ในลักษณะดังกล่าว หากผู้รับกระทำการฝ่าฝืนกรอบประเพณีอันดีงามนี้แล้ว ผู้ให้ก็ควรมีสิทธิเรียกคืนการให้เพื่อเป็นการลงโทษผู้รับ (ศนันทกรณ์ (จำปี) โสทธิพันธุ์. 2550: 384) และการที่

ผู้รับกระทำการฝ่าฝืนกรอบประเพณีดังกล่าวเรียกว่าการประพฤตินรคุณ คำว่า นรคุณ มีความหมายว่า ออกตัญญูไม่รู้คุณ ไม่สำนึกถึงบุญคุณ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2554: 641) เหตุประพฤตินรคุณจึงเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการออกตัญญูไม่รู้คุณหรือไม่สำนึกถึงบุญคุณของผู้ให้นั่นเองซึ่งกฎหมายกำหนดการกระทำที่ถือว่าเป็นการประพฤตินรคุณเอาไว้กล่าวคือผู้รับประทุษร้ายต่อผู้ให้เป็นความผิดฐานอาญาอย่างร้ายแรงตามประมวลกฎหมายลักษณะอาญา หรือผู้รับได้ทำให้ผู้ให้เสียชื่อเสียงหรือหมิ่นประมาทผู้ให้อย่างร้ายแรงหรือผู้รับบอกปิดไม่ยอมให้สิ่งของจำเป็นเลี้ยงชีวิตแก่ผู้ให้ในเวลาที่ยุให้ยากไร้และผู้รับยังสามารถจะให้ได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531)

สำหรับชายหญิงที่จดทะเบียนสมรสเป็นสามีภริยาชอบด้วยกฎหมายแล้ว ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาแบ่งเป็นสินส่วนตัวซึ่งได้แก่ ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส ทรัพย์สินที่เป็นเครื่องใช้สอยส่วนตัว เครื่องแต่งกาย หรือเครื่องประดับกายตามควรแก่ฐานะ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพของคู่สมรส ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาในระหว่างสมรสโดยการรับมรดกหรือให้โดยเสน่หาและทรัพย์สินที่เป็นของหมั้น (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1471) และสินสมรสซึ่งได้แก่ ทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยพินัยกรรมหรือการให้เป็นหนังสือซึ่งระบุว่าเป็นสินสมรส และทรัพย์สินที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474)

เกี่ยวกับทรัพย์สินของสามีภริยาดังกล่าวนั้น สามีภริยาอาจทำสัญญาต่อกันในระหว่างสมรสได้ เช่น สามีกู้ยืมเงินของภริยา ภริยาเช่าทรัพย์สินของสามี สามีภริยาแลกเปลี่ยนทรัพย์สินกัน สามีภริยาแบ่งทรัพย์สินระหว่างกัน หรือสามีภริยาให้ทรัพย์สินแก่กัน เป็นต้น เรียกว่าสัญญาระหว่างสมรส แต่สัญญาระหว่างสมรสดังกล่าวฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกล้างเสียในเวลาที่เป็นสามีภริยากันอยู่หรือภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ขาดจากการเป็นสามีภริยากันก็ได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469) บทบัญญัติเรื่องสัญญาระหว่างสมรสนี้ใช้บังคับเฉพาะสามีภริยาเท่านั้น บุคคลทั่วไปไม่อาจทำสัญญาระหว่างสมรสได้

จากที่กล่าวข้างต้นเห็นได้ว่าการที่สามีภริยาให้ทรัพย์สินแก่กันนอกจากเป็นสัญญาให้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 521 แล้ว ยังจัดเป็นสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สินในระหว่างสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469 ซึ่งมีผลใช้บังคับแก่สามีภริยาโดยเฉพาะด้วย บทความนี้ต้องการศึกษาและนำเสนอว่า หากต่อมาสามีหรือภริยาผู้รับประพฤตินรคุณต่อสามีหรือภริยาผู้ให้ หรือสามีหรือภริยาผู้ให้ต้องการได้ทรัพย์สินคืนสามีหรือภริยาผู้ให้จะฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินดังกล่าวได้หรือไม่ จะฟ้องเรียกถอนคืนการให้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531 หรือฟ้องบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469 และศาลใดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าว ซึ่งจะช่วยให้สามีหรือภริยาที่ให้ทรัพย์สินแก่กันในระหว่างเป็นสามีภริยาทราบว่าสามารถฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินกรณีดังกล่าวได้หรือไม่ และต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลใด

สัญญาให้ทรัพย์สินแก่กันระหว่างสามีภริยา

ชายหญิงที่จดทะเบียนสมรสกันเป็นสามีภริยาชอบด้วยกฎหมายแล้วย่อมมีสิทธิหน้าที่ต่อกัน ทรัพย์สินของสามีภริยาหากไม่ทำสัญญาก่อนสมรสเกี่ยวกับทรัพย์สินเอาไว้ย่อมแบ่งเป็นสินส่วนตัวกับสินสมรส และใน

ระหว่างเป็นสามีภริยา ทั้งสองฝ่ายสามารถทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินกับบุคคลภายนอกได้ เช่น สามีทำสัญญาขายที่ดินหรือทำสัญญาให้ที่ดินแก่บุคคลภายนอกโดยภริยายินยอมได้ หรือภริยากู้ยืมเงินมาใช้จ่ายในครอบครัวได้ นอกจากนี้สามีภริยาอาจทำสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สินระหว่างกันก็ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469 สัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่สามีภริยาทำขึ้นระหว่างกันในขณะที่เป็นสามีภริยาดังกล่าวเรียกว่าสัญญาระหว่างสมรส

สัญญาระหว่างสมรสคือสัญญาที่ทำขึ้นในระหว่างสมรสที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน จะเป็นสัญญาใดระหว่างกันก็ได้แต่ต้องเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น สัญญาให้โดยเสนหา ประนีประนอมยอมความ กู้ยืม หรือซื้อขายทรัพย์สิน (ไพโรจน์ กัมพูสิริ และรัชฎา เอกบุตร. 2555 : 84-85) แลกเปลี่ยน หรือเช่าทรัพย์สิน รวมถึงสัญญาที่สามีภริยาแบ่งสินสมรสทั้งหมดหรือบางส่วนระหว่างกัน (ประสพสุข บุญเดช. 2559 : 196) หากไม่ใช่สัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งทำขึ้นในระหว่างสมรสแล้วย่อมไม่ใช่สัญญาระหว่างสมรส เช่น สัญญาที่สามีจะจ่ายค่าเลี้ยงชีพให้แก่ภริยาภายหลังจากจดทะเบียนหย่าแล้ว หรือสัญญาเกี่ยวกับอำนาจปกครองบุตรและการจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรหลังการหย่าซึ่งทำขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1520 และ 1522 ไม่ใช่สัญญาระหว่างสมรส (ไพโรจน์ กัมพูสิริ. 2560: 237) ดังนั้น การที่สามีภริยาให้ทรัพย์สินแก่กันขณะเป็นสามีภริยาก็เป็นสัญญาให้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 521 และขณะเดียวกันก็เป็นสัญญาระหว่างสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469 ด้วย หากสามีหรือภริยาผู้ให้ต้องการเรียกคืนทรัพย์สินดังกล่าว บทบัญญัติกฎหมายที่ใช้บังคับในการฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินจึงมีทั้งเรื่องเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพฤตินิรคุณตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531 และเรื่องการบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469 ซึ่งหลักเกณฑ์การเรียกคืนทรัพย์สินตามบทบัญญัติทั้ง 2 กรณีดังกล่าวแตกต่างกันดังจะพิจารณาดังนี้

1. การฟ้องเรียกถอนคืนการให้

โดยทั่วไปเมื่อบุคคลให้ทรัพย์สินแก่บุคคลอื่นแล้ว ผู้รับย่อมเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินนั้น ผู้ให้จะเรียกถอนคืนการให้ไม่ได้แม้ว่าผู้ให้กับผู้รับเกิดทะเลาะกันหรือเกิดเกลียดชังบาดหมางกันภายหลังก็ตาม หรือแม้ทรัพย์สินนั้นกลับตกมาอยู่ในมือของผู้ให้ก็ดี เหตุเพียงเท่านี้ผู้ให้จะเรียกถอนคืนการให้ไม่ได้ (ไพฑูริย์ เอกจริยกร. 2556: 391) แต่เนื่องจากผู้รับได้ทรัพย์สินไม่ต้องชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินเป็นการตอบแทนแก่ผู้ให้ กฎหมายจึงเปิดช่องให้ผู้ให้สามารถเรียกคืนทรัพย์สินได้โดยการฟ้องเรียกถอนคืนการให้ได้หากผู้รับประพฤตินิรคุณด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531 เช่น มารดาแยกที่ดินให้แก่บุตร ต่อมาบุตรหมั้นประมาทมารดาอย่างร้ายแรง มารดาขอยกฟ้องเรียกถอนคืนการให้ที่ดินดังกล่าวได้

อย่างไรก็ตาม การฟ้องเรียกถอนคืนการให้ก็มีข้อจำกัดกล่าวคือหากเป็นการให้เป็นบำเหน็จสินจ้างโดยการให้สิ่งที่มีค่าภาระติดพัน การให้โดยหน้าที่ธรรมจรรยา หรือการให้ในการสมรส แม้ว่าผู้รับจะประพฤตินิรคุณ ผู้ให้ก็ฟ้องเรียกถอนคืนการให้ไม่ได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 535) เช่น มารดาแยกที่ดินซึ่งติด

จำนองอยู่กับธนาคารให้แก่บุตร ต่อมาบุตรหมั้นประมาทมาด่าอย่างร้ายแรง มารดาฟ้องเรียกถอนคืนการให้ที่ดินดังกล่าวไม่ได้เพราะเป็นการให้สิ่งที่มีค่าภาระติดพันคือที่ดินติดจำนอง บุตรยังต้องชำระหนี้จำนองให้แก่ธนาคาร เจ้าหนี้ นอกจากนี้ หากผู้ให้ได้ให้อภัยแก่ผู้รับในเหตุประพฤตินั้นแล้วก็ดี หรือเมื่อเวลาได้ล่วงไปแล้ว 6 เดือน นับแต่เหตุเช่นนั้นได้ทราบถึงผู้ให้ก็ดี ย่อมไม่อาจถอนคืนการให้ และห้ามฟ้องคดีเมื่อพ้น 10 ปี ภายหลังเกิดเหตุการณประพฤตินั้นคุณดังกล่าว (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 533) เช่น บิดายกที่ดินให้แก่บุตร ต่อมาบุตรทำร้ายร่างกายบิดา บิดาให้อภัยแก่บุตรแล้ว เช่นนี้บิดาไม่อาจฟ้องเรียกถอนคืนการให้ได้ หรือเวลาผ่านไปพ้น 10 ปี นับแต่เกิดเหตุทำร้ายร่างกาย บิดาก็ไม่อาจฟ้องเรียกถอนคืนการให้ที่ดินเช่นกัน

2. การบอกล้างสัญญาระหว่างสมรส

การเรียกคืนทรัพย์สินโดยการบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสเป็นการเรียกคืนทรัพย์สินที่มีผลบังคับใช้เฉพาะระหว่างสามีภริยาซึ่งทำสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สินในขณะที่เป็นสามีภริยาโดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสในเวลาที่ยังเป็นสามีภริยากันอยู่ หรือภายในกำหนด 1 ปี นับแต่วันที่ขาดจากการเป็นสามีภริยากันก็ได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469) และการบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสใช้บังคับแก่สัญญาระหว่างสมรสที่เกี่ยวกับทรัพย์สินทุกประเภท รวมถึงสัญญาให้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 521 ด้วย

สาเหตุที่กฎหมายยอมให้มีการบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสเนื่องจากสัญญาระหว่างสมรสทำขึ้นระหว่างสามีภริยาอยู่กินร่วมกันจึงอาจทำด้วยความเสน่หาหรือเกรงใจอีกฝ่ายจนทำให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเกิดเสียเปรียบอย่างไม่ยุติธรรม กฎหมายต้องการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของคู่สมรสจึงให้สิทธิสามีหรือภริยาสามารถบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสได้เพื่อยุติหรือบรรเทาความเสียหายในทางทรัพย์สินของคู่สมรสฝ่ายที่ถูกเอาเปรียบ (ไพโรจน์ กัมพูสิริ และรัชฎา เอกบุตร. 2555 : 86) และการบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสทำได้กับสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สินในระหว่างสมรสทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นสัญญาให้ ซื้อขาย แลกเปลี่ยน แบ่งทรัพย์สิน หรือเช่าทรัพย์สิน เป็นต้น ส่วนเหตุการบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ ดังนั้น สามีหรือภริยาผู้ให้จึงอาจบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสเพราะสามีหรือภริยาผู้รับประพฤตินั้นคุณก็ได้ เช่น สามียกที่ดินให้แก่ภริยาขณะเป็นสามีภริยา ต่อมาภริยาหมั้นประมาทสามีอย่างร้ายแรง สามีบอกล้างสัญญาให้และเรียกที่ดินคืนได้ หรือสามีหรือภริยาผู้ให้เปลี่ยนใจไม่ต้องการให้ทรัพย์สินนั้นแก่อีกฝ่ายต่อไปก็ได้ เช่น สามียกที่ดินให้แก่ภริยาไปแล้วเกิดเสียตายหรือต้องการขายให้แก่บุคคลอื่นจึงบอกล้างสัญญาให้ก็ได้ หรือสามีหรือภริยาผู้ให้ไม่พอใจสามีหรือภริยาผู้รับด้วยเหตุอื่นใดนอกเหนือไปจากเหตุประพฤตินั้นคุณก็ได้ตามนัยที่ศาลฎีกาวินิจฉัยในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3714/2548 ว่า เมื่อโจทก์บอกล้างนิติกรรมการให้เงินต่อจำเลยแล้วในระหว่างที่โจทก์จำเลยยังเป็นสามีภริยาชอบด้วยกฎหมาย การบอกล้างดังกล่าวจึงเป็นการใช้สิทธิบอกล้างตามบทบัญญัติกฎหมายอันเป็นบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองสิทธิของคู่สมรสโดยทั่วไปที่ทำสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้ในระหว่างสมรสโดยตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของความเสน่หาหรือเหตุอื่นใดทำให้ตนต้องเสียประโยชน์มิให้ถูกเอาเปรียบหรือถูกข่ม

.....
hengโดยไม่ชอบธรรม โดยเหตุแห่งการบอกล้งนั้นขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ให้ เมื่อโจทก์ซึ่งเป็นผู้ให้ไม่พอใจ
จำเลย โจทก์ย่อมใช้สิทธิบอกล้งนิติกรรมการให้เงินดังกล่าวแก่จำเลยได้ ไม่ใช้การใช้สิทธิโดยไม่สุจริต

กล่าวได้ว่า การบอกล้งสัญญาระหว่างสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469 สามารถ
ทำได้ไม่ว่าสามีหรือภริยาผู้รับจะประพฤตินิรคุณหรือไม่ก็ตาม จึงเปิดโอกาสให้สามีหรือภริยาผู้ให้บอกล้งสัญญา
ระหว่างสมรสได้อย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม การฟ้องบอกล้งสัญญาระหว่างสมรสก็มีข้อจำกัด กล่าวคือสามี
ภริยาผู้ให้ต้องบอกล้งในเวลาที่ยังสามีภริยากัน หรือภายในกำหนด 1 ปี นับแต่วันที่ขาดจากการเป็นสามีภริยา
และการบอกล้งสัญญาระหว่างสมรสดังกล่าวไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต
เช่น นายคำกับนางแดงเป็นสามีภริยากัน นายคำทำสัญญายกที่ดินให้นางแดง นางแดงขายที่ดินดังกล่าวให้นาย
ขาวบุคคลภายนอก ต่อมานายคำบอกล้งสัญญาให้นั้น นายขาวยังคงได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นไป ส่วนระหว่างนาย
คำกับนางแดง นางแดงต้องชดใช้ค่าที่ดินให้นายคำ (ไพโรจน์ กัมพูสิริ และรัชฎา เอกบุตร.2555: 78-79) กรณีนี้
นายขาวซื้อที่ดินไปโดยสุจริต แม้สัญญาระหว่างสมรสถูกบอกล้งแล้วนายคำสามีก็เรียกที่ดินคืนจากนายขาวไม่ได้

ปัญหาการฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา

1. การฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินกรณีสามีหรือภริยาผู้รับประพฤตินิรคุณ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการที่สามีภริยาให้ทรัพย์สินแก่กันขณะเป็นสามีภริยานั้นเป็นทั้งสัญญา
ให้ขณะเดียวกันก็เป็นสัญญาระหว่างสมรสด้วย กรณีที่สามีหรือภริยาผู้รับประพฤตินิรคุณ การเรียกคืน
ทรัพย์สินจึงมีทั้งการฟ้องเรียกถอนคืนการให้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 531 และการบอก
ล้งสัญญาระหว่างสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469 จึงมีปัญหว่าสามีหรือภริยาผู้ให้
ต้องฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินโดยอาศัยวิธีการใดระหว่างฟ้องถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพฤตินิรคุณกับการ
บอกล้งสัญญาระหว่างสมรส

ปัญหานี้มีความเห็นเป็น 2 แนว แนวแรกเห็นว่า สัญญาให้เป็นบทบัญญัติทั่วไปซึ่งใช้บังคับแก่บุคคล
ทั่วไป ส่วนสัญญาระหว่างสมรสเป็นบทบัญญัติเฉพาะที่ใช้บังคับแก่สามีภริยา ดังนั้น แม้สามีหรือภริยาผู้รับจะ
ประพฤตินิรคุณต่อสามีหรือภริยาผู้ให้ แต่เมื่อการให้ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นสัญญาระหว่างสมรสซึ่งเป็น
บทบัญญัติเฉพาะแล้ว สามีหรือภริยาผู้ให้จะฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินก็ต้องอาศัยวิธีบอกล้งสัญญาระหว่างสมรส
ซึ่งเป็นบทบัญญัติเฉพาะด้วย ไม่อาจใช้วิธีการเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพฤตินิรคุณซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไป
ได้ ความเห็นแนวแรกปรากฏอยู่ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 818/2546 และคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์คดี
ชำนาญพิเศษที่ วยช 48/2560

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 818/2546 โจทก์จดทะเบียนให้ที่ดินแก่จำเลยซึ่งเป็นภริยาระหว่างสมรส นิติ
กรรมการให้จึงเป็นสัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่โจทก์กับจำเลยทำไว้ต่อกันในระหว่างเป็นสามีภริยา ซึ่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469 บัญญัติถึงการบอกล้งสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่สามีภริยาทำไว้ต่อ

กันในช่วงเวลาดังกล่าวไว้โดยเฉพาะแล้ว เมื่อโจทก์ต้องการบอกล้างสัญญาการให้ที่ดินต่อจำเลย จะต้องนำบทบัญญัติมาตรา 1469 มาใช้บังคับ หากต้องนำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 535 อันเป็นบทบัญญัติทั่วไปมาใช้บังคับไม่

คำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษที่ วช 48/2560 โจทก์ฟ้องว่าโจทก์เป็นภริยาชอบด้วยกฎหมายของจำเลย โจทก์จดทะเบียนยกกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยโดยเสนหาในระหว่างสมรสต่อมาจำเลยหมั้นประมาทโจทก์อย่างร้ายแรงและไม่อุปการะเลี้ยงดูโจทก์ในเวลายาวไร่ ขอให้เพิกถอนคินการให้ที่ดินพิพาทระหว่างโจทก์กับจำเลย จำเลยให้การว่าไม่เคยหมั้นประมาทโจทก์ โจทก์จดทะเบียนยกกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยโดยมีคำตอบแทน ดังนี้ โจทก์ฟ้องถอนการคินการให้ที่ดินพิพาทที่โจทก์จดทะเบียนยกกรรมสิทธิ์ให้แก่จำเลยซึ่งมีลักษณะเป็นสัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งโจทก์จำเลยทำไว้ต่อกันระหว่างเป็นสามีภริยาอันเป็นกรณีที่จะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 มาตรา 1469

แนวที่สองเห็นว่า สามีหรือภริยาผู้ให้ฟ้องเรียกถอนคินการให้เพราะเหตุผู้รับประพฤตินรคุณได้โดยถือตามประเด็นที่กล่าวมาในคำฟ้อง และศาลไม่อาจพิจารณาว่าเป็นเรื่องสัญญาระหว่างสมรสเพราะไม่เป็นประเด็นในคดีความเห็นแนวที่ 2 ปรากฏอยู่ในคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษที่ วช 101/2565

คำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษที่ วช 101/2565 สภาพแห่งข้อหากับคำขอบังคับของโจทก์เป็นเรื่องโจทก์ซึ่งเป็นสามีชอบด้วยกฎหมายของจำเลยที่ 1 ฟ้องให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 และเพิกถอนการจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เพราะเหตุที่จำเลยที่ 1 ประพฤติเนรคุณและหมั้นประมาทโจทก์อย่างร้ายแรง จำเลยทั้งสองให้การต่อสู้ว่าจำเลยที่ 1 ไม่เคยหมั้นประมาทโจทก์อย่างร้ายแรงและไม่เคยประพฤตินรคุณโจทก์ จำเลยที่ 1 ทำนิติกรรมโอนที่ดินพิพาทแก่จำเลยที่ 2 โดยสุจริต การโอนที่ดินพิพาทไม่ได้เป็นนิติกรรมอำพราง โจทก์ไม่มีสิทธิฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 และระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ขอให้ยกฟ้อง ประเด็นข้อพิพาทแห่งคดีที่ต้องวินิจฉัยจึงมีว่า โจทก์มีสิทธิฟ้องเพิกถอนการจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทเพราะจำเลยที่ 1 ประพฤติเนรคุณหรือไม่ ซึ่งเป็นกรณีที่ต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 มาตรา 531 แม้ข้อเท็จจริงปรากฏว่าโจทก์จดทะเบียนให้ที่ดินพิพาทแก่จำเลยที่ 1 ในระหว่างเป็นสามีภริยากันและปัจจุบันโจทก์กับจำเลยที่ 1 ยังไม่ได้จดทะเบียนหย่า แต่ข้อพิพาทระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 มิได้เป็นประเด็นโดยตรงเกี่ยวกับทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาอันจะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 คดีนี้จึงไม่เป็นคดีครอบครัวตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 10 (3) (สำนวนคดีหมายเลขแดงที่ พ๑๐๒๘/๒๕๖๕ คดีระหว่างนายบุญสม อ่อนหัวโตน โจทก์ นางลออ อ่อนหัวโตน จำเลยที่ ๑ นางสาวประเทือง อุบลาน จำเลยที่ ๒ ของศาลจังหวัดร้อยเอ็ด)

ตามความเห็นฝ่ายนี้ แม้สัญญาให้ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาเป็นสัญญาระหว่างสมรส แต่เมื่อสามีหรือภริยาผู้ให้ฟ้องเรียกถอนคินการให้เพราะเหตุผู้รับประพฤตินรคุณ ไม่ได้กล่าวถึงสัญญาระหว่างสมรส ก็ต้องถือ

ว่าประเด็นในคำฟ้องเป็นเรื่องเรียกถอนคืนการให้ตามคำฟ้องโจทก์ ซึ่งหมายความว่าโจทก์ซึ่งเป็นสามีสามารถฟ้องจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นภริยาโดยอ้างเหตุผู้รับประพัตินรคุณได้นั่นเอง

ผู้เขียนเห็นด้วยกับแนวความเห็นแรกโดยมีเหตุผลเพิ่มเติมว่าการบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสนั้นกฎหมายไม่ได้ระบุถึงสาเหตุแห่งการบอกล้างเอาไว้ สามีหรือภริยาผู้ให้จึงอ้างสาเหตุที่สามีหรือภริยาผู้รับประพัตินรคุณก็ได้ หรืออ้างสาเหตุอื่นเช่นไม่พอใจความประพฤติของสามีหรือภริยาผู้รับ หรือต้องการนำทรัพย์สินไปจำหน่ายจ่ายโอนแก่ผู้อื่นก็ได้ ทั้งเหตุที่กฎหมายยอมให้มีการบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสได้ก็เพื่อคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของสามีหรือภริยาที่ยกทรัพย์สินของตนให้อีกฝ่ายซึ่งอาจเกิดจากความเสน่หาหรือความเกรงใจหรือการครอบงำของอีกฝ่าย การเปิดช่องให้มีการอ้างเหตุบอกล้างอย่างกว้างขวางย่อมสนับสนุนเจตนารมณ์ของการบัญญัติกฎหมายดังกล่าว ดังนั้น แม้สามีหรือภริยาผู้ให้จะบรรยายฟ้องว่าเป็นการเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพัตินรคุณ แต่จุดประสงค์ของการฟ้องก็คือเรียกคืนทรัพย์สินนั่นเอง การอ้างเหตุผู้รับประพัตินรคุณจึงเป็นเหตุอ้างเพื่อบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสได้ และการบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสก็มีผลให้เรียกคืนทรัพย์สินได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้การบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสมีข้อจำกัดในการบอกล้างน้อยกว่าการฟ้องเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพัตินรคุณ น่าจะเป็นประโยชน์แก่สามีหรือภริยาที่ฟ้องคดีมากกว่าอีกด้วย

2. ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี

โดยทั่วไปคดีที่ผู้ให้ทรัพย์สินฟ้องเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพัตินรคุณและคดีที่สามีหรือภริยาฟ้องบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสจัดว่าเป็นคดีมีทุนทรัพย์คือเป็นคดีที่เรียกร้องเอาทรัพย์สินมาเป็นของโจทก์ หรือเป็นคดีที่มีข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องที่เป็นหนี้เงินอันเป็นทุกข์ของโจทก์ที่คำนวณเป็นราคาเงินได้ กล่าวคือต้องเป็นคดีที่มีค่าขออันใดที่หากศาลพิพากษาให้ตามคำขอนั้นจะทำให้โจทก์ได้ทรัพย์สินมาเป็นของโจทก์หรือได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้น (ไพโรจน์ วายุภาพ, 2552: 19) แต่ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวแตกต่างกัน กล่าวคือ หากเป็นคดีที่ผู้ให้ทั่วไปฟ้องเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพัตินรคุณ ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีคือศาลธรรมดา ได้แก่ศาลแขวง ศาลแพ่ง หรือศาลจังหวัด ขึ้นอยู่กับว่าคดีนั้นมีทุนทรัพย์เท่าใด หากคดีมีทุนทรัพย์ไม่เกิน 300,000 บาท อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง (พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 17 ประกอบมาตรา 25 บรรคหนึ่ง (4)) หากคดีมีทุนทรัพย์เกิน 300,000 บาท อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแพ่งหรือศาลจังหวัด (พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 18 และมาตรา 19) ส่วนคดีที่สามีหรือภริยาฟ้องบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสเป็นคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาถือว่าเป็นคดีครอบครัว ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีคือศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ ได้แก่ศาลเยาวชนและครอบครัว (สหรฐ กิติ สุภการ, 2561: 54) โดยศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีดังต่อไปนี้ (1) คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด (2) คดีอาญาที่ศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาโอนมา (3) คดีครอบครัว (4) คดีคุ้มครองสวัสดิภาพ (5) คดีอื่นที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัว (พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและ

ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 10) นอกจากนี้ หากเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลชั้นอุทธรณ์คดีคือศาลเยาวชนและครอบครัวแล้ว ศาลธรรมดาหรือศาลแขวง ศาลแพ่ง หรือศาลจังหวัดไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวเพราะพระธรรมนูญศาลยุติธรรมกำหนดให้ศาลแขวง ศาลแพ่งหรือศาลจังหวัดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีได้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมอื่น (หมายถึงศาลชั้นอุทธรณ์คดีคือศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ศาลภาษีอากร ศาลแรงงาน และศาลล้มละลาย) ดังนั้น หากเป็นคดีครอบครัว ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีคือศาลเยาวชนและครอบครัวเท่านั้น ส่วนศาลแขวง ศาลแพ่ง หรือศาลจังหวัดไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว (พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 16 ถึงมาตรา 19)

สำหรับคดีที่สามีหรือภริยาผู้ให้ฟ้องเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพจน์นั้นก็มีปัญหาว่าศาลใดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าว เนื่องจากว่าคดีที่ผู้ให้ฟ้องเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพจน์นั้นโดยทั่วไปแล้วจะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง ศาลแพ่ง หรือศาลจังหวัดแล้วแต่กรณี แต่กรณีนี้ที่สามีหรือภริยาผู้ให้เป็นผู้ฟ้องนั้นมีประเด็นว่าสัญญาให้ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาดังกล่าวเป็นสัญญาระหว่างสมรสด้วย เมื่อสามีภริยาพิพาทกันเกี่ยวกับทรัพย์สินตามสัญญาระหว่างสมรสจึงเป็นคดีครอบครัวอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวด้วย ปัญหานี้มีความสำคัญไม่น้อยเพราะหากฟ้องคดีต่อศาลซึ่งไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ศาลที่รับฟ้องก็อาจส่งไปให้ประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์คดีวินิจฉัยว่าเป็นคดีครอบครัวหรือไม่ก่อนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 11 ซึ่งทำให้คดีต้องล่าช้าออกไป

ปัญหานี้มีความเห็นเป็น 2 แนว แนวแรกเห็นว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ความเห็นแนวแรกปรากฏอยู่ในคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์คดีที่ เวช 48/2560

คำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์คดีที่ เวช 48/2560 โจทก์ฟ้องว่าโจทก์เป็นภริยาชอบด้วยกฎหมายของจำเลย โจทก์จดทะเบียนยกกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยโดยเสนหาในระหว่างสมรส ต่อมาจำเลยหมิ่นประมาทโจทก์อย่างร้ายแรงและไม่อุปการะเลี้ยงดูโจทก์ในเวลาที่ยากไร้ ขอให้เพิกถอนคืนการให้ที่ดินพิพาทระหว่างโจทก์กับจำเลย จำเลยให้การว่าไม่เคยหมิ่นประมาทโจทก์ โจทก์จดทะเบียนยกกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยโดยมีค่าตอบแทน ดังนี้ โจทก์ฟ้องถอนการคืนการให้ที่ดินพิพาทที่โจทก์จดทะเบียนยกกรรมสิทธิ์ให้แก่จำเลยซึ่งมีลักษณะเป็นสัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งโจทก์จำเลยทำไว้ในระหว่างเป็นสามีภริยากันอันเป็นกรณีที่จะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 มาตรา 1469 จึงเป็นคดีครอบครัวตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว มาตรา 10 (3) (https://appealsc.coj.go.th/cms/s76/u411/search/คำวินิจฉัย/เยาวชนและครอบครัว/2560_1.pdf)

มีข้อสังเกตว่า คดีนี้ภริยาฟ้องสามีคนเดียว หากมีข้อเท็จจริงเพิ่มว่าสามีจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินแก่บุคคลอื่นไปแล้ว ภริยาจึงฟ้องสามีผู้รับทรัพย์สินและบุคคลอื่นด้วยโดยขอบก้องสัญญาระหว่างสมรสและเพิก

ถอนการโอนระหว่างสามีกับบุคคลอื่นด้วย ซึ่งคำขอให้เพิกถอนนิติกรรมการโอนระหว่างสามีกับบุคคลอื่นไม่ใช่คดีครอบครัว มีปัญหาว่าศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวหรือไม่ ปัญหานี้ประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ วยช 84/2560 ว่า โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมขายฝากที่ดินระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 โดยอ้างว่าจำเลยที่ 1 ขายฝากที่ดินซึ่งเป็นสินสมรสระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 โดยโจทก์ไม่ยินยอม และจำเลยที่ 2 ไม่สุจริต กรณีต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 มาตรา 1480 และขอให้เพิกถอนนิติกรรมขายฝากที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 2 กับจำเลยที่ 3 อ้างว่าเป็นนิติกรรมที่ทำหลังทราบว่าโจทก์ฟ้องหย่าจำเลยที่ 1 แล้ว ฟ้องโจทก์ขอให้เพิกถอนเกี่ยวกับที่ดินแปลงเดียวกัน มูลความแห่งคดีเกี่ยวข้องกันซึ่งฟ้องต่อศาลเดียวกันได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 5 คดีนี้จึงเป็นคดีครอบครัว (ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ. 2566) ดังนั้น ตามแนวความเห็นแรกหากสามีภริยาผู้ให้ฟ้องบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสและฟ้องบุคคลอื่นขอให้เพิกถอนนิติกรรมการโอนระหว่างภริยาหรือสามีผู้รับกับบุคคลอื่นด้วย คดีดังกล่าวยังถือเป็นคดีครอบครัวและอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว

ส่วนความเห็นแนวที่ 2 เห็นว่า แม้โจทก์จำเลยเป็นสามีภริยากันและฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินที่ยกให้แก่กันขณะเป็นสามีภริยา แต่เมื่อโจทก์ฟ้องว่าจำเลยประพฤติเนรคุณ จำเลยให้การว่าไม่ได้ประพฤติเนรคุณ คดีจึงมีประเด็นข้อพิพาทว่าโจทก์มีสิทธิฟ้องให้เพิกถอนการโอนเพราะจำเลยประพฤติเนรคุณหรือไม่ ซึ่งต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531 คดีไม่มีประเด็นโดยตรงที่เกี่ยวกับทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา จึงไม่ใช่คดีครอบครัวและไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว ความเห็นแนวที่ 2 ปรากฏอยู่ในคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษที่ วยช 101/2565 ที่กล่าวถึงในข้อ 3.1 ข้างต้น

มีข้อสังเกตว่า แนวความเห็นที่ 2 ใช้ประเด็นข้อพิพาทซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งอันเป็นกฎหมายส่วนวิธีสบัญญัติเป็นหลักพิจารณาวินิจฉัยว่าเป็นคดีครอบครัวหรือไม่ หากประเด็นข้อพิพาทเป็นเรื่องการเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพฤติเนรคุณซึ่งต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531 คดีก็ไม่ใช่คดีครอบครัว แต่หากประเด็นข้อพิพาทเป็นเรื่องการบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสซึ่งต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469 คดีจึงเป็นคดีครอบครัว เมื่อประเด็นข้อพิพาทเป็นเรื่องเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพฤติเนรคุณ คดีนี้จึงไม่เป็นคดีครอบครัว ผลของคำวินิจฉัยฉบับนี้ทำให้คดีอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง ศาลแพ่งหรือศาลจังหวัดแล้วแต่กรณี แตกต่างไปจากแนวคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษที่ วยช 48/2560 ที่ใช้ทั้งสัญญาให้และสัญญาระหว่างสมรสอันเป็นกฎหมายส่วนสารบัญญัติด้วยกันเป็นหลักแล้วนำมาปรับด้วยเรื่องบทบัญญัติทั่วไปกับบทบัญญัติเฉพาะเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าเป็นคดีครอบครัวหรือไม่ เมื่อได้ความว่าสัญญาให้ทรัพย์สินระหว่างโจทก์กับจำเลยเป็นสัญญาระหว่างสมรสอันเป็นบทบัญญัติเฉพาะแล้วก็ต้องบังคับตามบทบัญญัติเฉพาะ แม้โจทก์ตั้งประเด็นในฟ้องว่าเป็นเรื่องเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพฤติเนรคุณอัน

เป็นบทบัญญัติทั่วไป ก็ยังคงต้องบังคับตามบทบัญญัติเฉพาะ คดีจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาถือว่าเป็นคดีครอบครัวและอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้เขียนเห็นด้วยกับแนวความเห็นแรกด้วยเหตุผลว่าการพิจารณาว่าคดีฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาเป็นคดีครอบครัวหรือไม่ น่าจะต้องพิจารณาเนื้อหาตามกฎหมายสาระบัญญัติ กล่าวคือต้องพิจารณาว่าการให้ทรัพย์สินแก่กันระหว่างสามีภริยาขณะเป็นสามีภริยาเป็นสัญญาระหว่างสมรสหรือไม่ หากเป็นสัญญาระหว่างสมรสก็ต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469 ถือเป็นคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา เป็นคดีครอบครัวตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 10 (3) นอกจากนี้ด้วยความเคารพต่อคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษที่ วยช 101/2565 ข้างต้น การตีความว่าหากสามีหรือภริยาฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินที่ให้แก่กันในขณะที่เป็นสามีภริยาโดยตั้งประเด็นในฟ้องและประเด็นข้อพิพาทเป็นเรื่องเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพัตินรคุณแล้วถือว่าไม่ใช่คดีครอบครัว จะทำให้การฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินที่สามีภริยาให้แก่กันขณะเป็นสามีภริยาซึ่งเป็นสัญญาระหว่างสมรสและตามหลักการแล้วเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว ต้องฟ้องต่อศาลที่แตกต่างกัน กล่าวคือหากตั้งประเด็นในฟ้องและประเด็นข้อพิพาทเป็นเรื่องเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพัตินรคุณต้องฟ้องต่อศาลแขวง ศาลแพ่ง หรือศาลจังหวัดแล้วแต่กรณี หากตั้งประเด็นในฟ้องและประเด็นข้อพิพาทเป็นเรื่องบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสด้วยเหตุอื่นต้องฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว การตีความเช่นนี้อาจไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการกำหนดให้คดีครอบครัวอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งเป็นศาลชำนัญพิเศษเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม คำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษที่ วยช 101/2565 ถือเป็นคำวินิจฉัยที่กลับแนวคำวินิจฉัยเดิมคือคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษที่ วยช 84/2560 และยังไม่ปรากฏว่ามีคำวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวที่เดินตามแนวคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษที่ วยช 101/2565 อีก สามีหรือภริยาที่ฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินโดยตั้งประเด็นเป็นเรื่องเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพัตินรคุณ จึงอาจฟ้องคดีต่อศาลแขวง ศาลแพ่ง หรือศาลจังหวัดแล้วแต่กรณี หรือตั้งประเด็นในฟ้องเป็นเรื่องบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสและฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวก็ได้ และสำหรับคดีที่ฟ้องต่อศาลแขวง ศาลแพ่ง หรือศาลจังหวัดแล้วแต่กรณีดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่าคู่ความควรร้องขอให้ส่งสำนวนคดีหรือศาลควรส่งสำนวนคดีนั้นไปให้ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษวินิจฉัยว่าเป็นคดีครอบครัวหรือไม่ เพื่อเป็นการยืนยันให้เป็นแนวบรรทัดฐานที่ยึดสำหรับการฟ้องคดีต่อไป

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์ประเด็นศึกษาการฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินที่ให้แก่นักเรียนสามภริยา

การฟ้องเรียกคืนทรัพย์สิน ที่ให้แก่นักเรียนสามภริยา		
การฟ้องเรียกคืนทรัพย์สิน ที่ให้แก่นักเรียนสามภริยา	อธิบาย	กฎหมาย
บุคคลทั่วไปให้ทรัพย์สิน แก่ผู้อื่น	เป็นสัญญาให้	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
บุคคลผู้ให้เรียกคืนทรัพย์สิน อ้างเหตุผู้รับประพฤตินิรคุณ	เป็นฟ้องเรียกถอนคืนการให้เพราะ เหตุผู้รับประพฤตินิรคุณ และต้องยื่น ฟ้องต่อศาลธรรมดาหรือศาลแขวง ศาลแพ่ง หรือศาลจังหวัด	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531 และพระธรรมนูญศาล ยุติธรรม มาตรา 17 ถึง 19
สามภริยาให้ทรัพย์สินแก่กัน	เป็นสัญญาให้และจัดเป็นสัญญา ระหว่างสมรสซึ่งใช้บังคับเฉพาะสาม ภริยาด้วย	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 521 และมาตรา 1469
สามภริยาผู้ให้ฟ้องเรียกคืน ทรัพย์สิน แนวคำวินิจฉัยเดิมของศาล		
(1) อ้างเหตุประพฤตินิรคุณ	(1) ถือเป็นฟ้องบอกล้างสัญญา ระหว่าง สมรสซึ่งถือเป็นบทบัญญัติ เฉพาะ (เป็นคดีครอบครัว) และต้อง ยื่นฟ้องต่อศาลชั้นอุทธรณ์คือศาล เยาวชน และครอบครัว	(1) ประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย์มาตรา 1469 และ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ มาตรา 10 (3)
(2) อ้างเหตุอื่น	(2) ถือเป็นฟ้องบอกล้างสัญญา ระหว่างสมรส (เป็นคดีครอบครัว) และต้องยื่นฟ้องต่อศาลชั้นอุทธรณ์ คือศาลเยาวชนและครอบครัว	(2) ประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย์ มาตรา 1469 และ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ มาตรา 10 (3)
แนวคำวินิจฉัยใหม่ของศาล		
(1) อ้างเหตุประพฤตินิรคุณ	(1) ถือเป็นฟ้องเรียกถอนคืนการให้ เพราะเหตุผู้รับประพฤตินิรคุณ (ไม่เป็นคดีครอบครัว) และต้องยื่น ฟ้องต่อศาลธรรมดาหรือศาลแขวง ศาลแพ่ง หรือศาลจังหวัด	(1) ประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย์มาตรา 521 และพระ ธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 17 ถึง 19

การฟ้องเรียกคืนทรัพย์สิน

ที่ให้แก่กันระหว่างสามีภริยา

อธิบาย

กฎหมาย

(2) อ้างเหตุอื่น

(2) ถือเป็นฟ้องบอกล้างสัญญา
ระหว่างสมรส (เป็นคดีครอบครัว)
และต้องยื่นฟ้องต่อศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ
คือศาลเยาวชนและครอบครัว

(2) ประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์มาตรา 1469 และ
พระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ
มาตรา 10 (3)

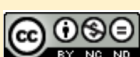
ตามแนวคำวินิจฉัยปัจจุบันของศาล
การฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินที่สามีภริยา
ให้แก่กันซึ่งถือเป็นสัญญาระหว่าง
สมรส (เป็นคดีครอบครัว) สามีภริยา
ผู้ให้อาจยื่นฟ้องต่อศาลธรรมดา คือ ศาล
แขวง ศาลแพ่ง หรือศาลจังหวัดก็ได้โดย
ตั้งเรื่องฟ้องเรียกถอนคืนการให้เพราะ
เหตุผู้รับประพฤตินิรคุณ หรืออาจยื่น
ฟ้องต่อศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษคือศาลเยาวชน
และครอบครัวก็ได้โดยตั้งเรื่องฟ้องบอก
ล้างสัญญาระหว่างสมรส

บทสรุป

การที่สามีภริยาให้ทรัพย์สินแก่กันในระหว่างเป็นสามีภริยาเป็นทั้งสัญญาให้และในขณะเดียวกันก็เป็นสัญญาระหว่างสมรสด้วย หากสามีหรือภริยาผู้ให้ฟ้องเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพฤตินิรคุณต่อศาลแขวง ศาลแพ่ง หรือศาลจังหวัดแล้วแต่กรณี แต่เดิมประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษวินิจฉัยว่าสัญญาให้ทรัพย์สินตามฟ้องเป็นเรื่องสัญญาระหว่างสมรส อยู่ในบังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469 คดีดังกล่าวจึงเป็นคดีครอบครัวอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว แต่ต่อมาประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษวินิจฉัยว่า เมื่อสภาพข้อหา คำขอบังคับของโจทก์ และประเด็นข้อพิพาทเป็นเรื่องที่ต้องบังคับตามบทบัญญัติเรื่องเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพฤตินิรคุณ ไม่มีประเด็นข้อพิพาทเรื่องสัญญาระหว่างสมรส จึงไม่เป็นคดีครอบครัว และไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว ผู้เขียนเห็นด้วยกับแนวคำวินิจฉัยเดิมเพราะการวินิจฉัยว่าเป็นคดีครอบครัวหรือไม่ ควรพิจารณาตามบทบัญญัติกฎหมายส่วนสาระบัญญัติ เมื่อสัญญาให้ทรัพย์สินแก่กันระหว่างสามีภริยาเป็นสัญญาระหว่างสมรสซึ่งเป็นบทบัญญัติเฉพาะ การฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินตามสัญญาระหว่างสมรสก็ต้องบังคับตาม

[567]

Citation:

กานต์สินี ทิพย์มณฑิร, ชัชวรงค์ สุโรจน์วุฒิกุล, สุธิดา ผิวขาว และปัญญชัย เพ็ญประทุม. (2566). การฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินที่ให้แก่กันระหว่างสามีภริยา. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (2), 555-568.

Tipmontien, K., Leerodanawutikun, C., Phukhao, S., & Penprachum, P., (2023). Revocation of the Property Gift between Husband and Wife.

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (2), 555-568; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2023.90>

บทบัญญัติเรื่องสัญญาระหว่างสมรสคือต้องฟ้องบอกเลิกสัญญาระหว่างสมรส และคดีดังกล่าวจัดว่าเป็นคดีครอบครัวซึ่งอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังไม่ปรากฏคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษที่เดินตามแนวคำวินิจฉัยใหม่นี้ ผู้เขียนจึงเสนอว่า หากสามีหรือภริยาฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินจากอีกฝ่ายอ้างเหตุผู้รับประพจน์ในคดีนี้ ศาลแพ่ง หรือ ศาลจังหวัด ให้คู่ความหรือศาลส่งไปให้ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษวินิจฉัยว่าเป็นคดีครอบครัวหรือไม่ เพื่อเป็นการยืนยันให้เกิดเป็นแนวทางที่ยุติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ประสพสุข บุญเดช. (2559). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพมหานคร : บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ไพฑูริต เอกจริยกร. (2556). คำอธิบาย ชื่อขาย แลกเปลี่ยน ให้. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- ไพโรจน์ กัมพูสิริ และรัศมิ์ เอกบุตร. (2555). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรียงมาตรา ว่าด้วย ครอบครัว. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ไพโรจน์ กัมพูสิริ. (2560). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.
- ไพโรจน์ วายุภาพ. (2552). คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ลักษณะ 2 วิธีพิจารณาวิสามัญในศาล ขั้นต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ พลสยาม พรินต์ (ประเทศไทย).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ศิริวัฒนา อินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน).
- ศันท์ภรณ์ (จำปี) โสทธิพันธ์. (2550). คำอธิบาย ชื่อขาย แลกเปลี่ยน ให้. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ. (2566). คำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว. Retrieved 6 January 2023 from: https://appealsc.coj.go.th/cms/s76/u411/search/คำวินิจฉัย/เยาวชนและครอบครัว/2560_1.pdf
- สทริฐ กิติ ศุภการ. (2561). คำอธิบายพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).